

Bedreigd en nu?

Praktische tips

Een werk is van start gegaan. De cumelaondernemer doet er alles aan om de afspraken na te komen en dan krijgt de ondernemer te maken met agressie. Bedreigingen in de vorm van vandalisme, negatieve berichten via social media, protesten en in het ergste geval dreigbrieven. Wat betekent het voor de ondernemer en wat kan hij dan doen?

Eind maart besloot een ondernemer uit de cumelasector na het ontvangen van dreigbrieven een aangenomen opdracht bij de voorbereiding van een windmolenpark terug te geven. Dat een ondernemer een werk besloot te stoppen na bedreigingen is voor zover bekend een unicum in onze sector en dat leidde dan ook tot grote ophef in lokale en landelijke media. Vanwege het zeer dreigende karakter werd zelfs het programma Opsporing verzocht ingeschakeld om sporen naar de verzenders van deze bedreiging te vinden.

Banden lek en roestvrijstalen staven

De recente bedreigingen blijken niet op zichzelf te staan. Bij CUMELA Nederland zijn meerdere verhalen bekend, zoals een aannemer die werd bedreigd omdat hij bomen aan het kappen was in opdracht van de gemeente of een ondernemer van wie bij veertig trekkers een band werd lek gestoken, omdat hij een gebied ging herinrichten. Dan zijn er nog de gebieden waar roestvrijstalen staven en prikkeldraad in de mais worden gehangen. Waarschijnlijk niet vanwege

de cumelaondernemer die aan het werk is, maar vanwege de blijkbaar ongewenste maisteelt.

Het teruggeven van werk, zoals dat onlangs gebeurde, markeert wel een nieuwe, treurige stap in agressie, zoals die zich tegen de uitvoerende bedrijven richt. Onacceptabel noemde CUMELA Nederland het in een persbericht dat bedrijven worden bedreigd en dat ze daardoor opdrachten terug moeten geven.

De cumelasector komt als dienstverlener met veel verschillende projecten in aanraking. Doordat juist deze bedrijven de werkzaamheden verrichten, zijn ze meteen het meest zichtbaar voor het publiek. Het nadeel is dat de ondernemers ook te maken krijgen met de reacties van degene die tegen het project zijn. Dat kan gaan van aanspreken op wat je aan het doen bent tot aan vormen van vandalisme, bijvoorbeeld metalen pinnen die aan maïsplanten gehangen worden.

Afhankelijk karakter

Wat doet het met een ondernemer die te maken krijgt met bedreigingen? “Het is niet te zeggen hoe iemand reageert in bepaalde situaties. Dat hangt af van veel verschillende factoren. Heeft hij bijvoorbeeld al eens eerder met heftige gebeurtenissen te maken gehad? Wat ben je voor een persoonlijkheid”, zegt Ine Spee, senior crisisadviseur bij het Instituut voor Psychotrauma (IVP). Het IVP helpt organisaties om de gevolgen van schokkende gebeurtenissen te beperken.

“De mate waarin je stress ervaart, is onder meer afhankelijk van karakter, waarnemingen (is het een uitdaging of een bedreiging) de stijl om ermee om te gaan en de interne en externe hulpbronnen”, aldus Spee. Dan is er ook nog dreiging zelf: Soms wordt de dreiging expliciet geuit, soms subtiel. Een voorbeeld van een expliciete dreiging is de opmerking “Ik zoek je op en maak je van kant”. De subtiele variant is: “Dan merk je zelf wel wat de gevolgen zijn.”

Spee legt uit dat ook meespeelt hoe iemand de dreiging ervaart. “Er is een verschil tussen de objectieve ernst van een bedreiging en de subjectieve beleving ervan”, zegt ze. Dat houdt in dat wat de ene ondernemer als niet zo ernstig ervaart er bij de andere ondernemer voor kan zorgen dat hij nachten wakker ligt. Het is daarom volgens Spee belangrijk om te begrijpen dat iedereen anders is en dus ook anders met bedreiging of agressie omgaat en ook anders reageert. In het algemeen geldt dat na een week of twee tot drie de eventuele stress na bedreiging of agressie minder wordt. “Als na vier weken de stresssignalen nog even hoog zijn kunnen dat de eerste signalen zijn van een posttraumatische stressstoornis”, zegt Spee. Ontstaat er een situatie van permanente stress bij ondernemers, dan kan dat zich uiten in prikkelbaarheid, paniek, motorische onrust, slechte concentratie en opvliegend gedrag. “Wie daar last van kracht moet hulp zoeken”, adviseert Spee.

Aangifte doen

Het is helder dat de emotionele impact van bedreigingen groot is. Krijgt een ondernemer hiermee te maken dan is het belangrijkste advies: aangifte doen bij de politie. Dat wordt door zowel Spee als Erna Berends, lid van het managementteam van CUMELA Nederland, aangeraden. Berends: “Gezien de impact van de zaak rond de windmolens is het ook goed

dat hier de publiciteit is gezocht. Dat laat zien dat de maatschappij het niet accepteert.”

“Je hebt in dergelijke situaties de steun van de omgeving en ook de politie nodig”, zegt Spee. Bij directe bedreigingen bestaat er geen twijfel dat het op de ondernemer gericht is, maar bij vernielingen ligt dit anders. “Probeer bij vandalisme te achterhalen wat de oorzaak is,” zegt Berends. “Waardoor overkomt het mij? Hangjongeren leveren een andere emotie op dan wanneer er moedwillig zaken van jou kapot worden gemaakt. Neem dat ene lid waar asbest op zijn akker werd gestrooid. Dat raakt je. Opzettelijk proberen ze je emotioneel te raken. Het levert heel veel onbegrip op, ook omdat vandalisme dan uit de eigen omgeving komt, wat bij diefstal niet zo is. De vraag blijft dan wie dat zou kunnen doen?”

Ook voor de praktische kant is het goed om aangifte te doen. “Schade door vandalisme kan enkel verhaald worden als tenminste een van de vanden bekend is en dan nog ligt het in de praktijk vaak lastig”, zegt Herman Arissen, van CUMELA Verzekeringen. “Je kunt je ervoor verzekeren, maar dat kost geld en zeker bij opstal- en inventarisverzekeringen zijn er voorwaarden (zoals inbraakschade) aan verbonden.” Een dekking van Wettelijke Aansprakelijkheid (WA) voldoet hier niet voor.

Het vinden van een dader heeft nog een functie, want vaak kan dan pas iets echt afgesloten worden. “Diefstal levert een gevoel van frustratie en machteloosheid op”, zegt Berends. “Dit omdat een ander aan hun spullen zit. Er wordt hard voor gewerkt. Het zijn ook grote bedragen waar het om gaat, marges zijn krap, de ondernemer wil op een goede manier werken en dan wordt een gedeelte van de investering ongedaan gemaakt. Wanneer er ook nog geen dader gevonden wordt blijft er een onafgesloten gevoel over.”

Nazorg cruciaal

Als het gaat over bedreigingen is het vinden van een dader nog belangrijker om ervoor te zorgen dat iemand zich weer veilig gaat voelen. Sowieso is het advies om gebruik te maken van de mogelijkheden voor nazorg. Berends: “Bij bedreiging speelt mee of je zelf bedreigd wordt of je gezin of medewerkers. Ondernemers voelen zich daar heel verantwoordelijk voor. Nazorg is daarin ook cruciaal. Praat

Maatregelen nemen om diefstal of vernielingen te voorkomen leveren ook al stress op.

over bedreigingen en kijk wie er verantwoordelijk is voor de nazorg. De reactie van de ondernemer is altijd dat hij zijn gezin en personeel niet in gevaar wil brengen. Het gaat vaak ook om lokaal personeel en dat maakt het zo ingrijpend.”

Vanuit CUMELA Nederland wordt die nazorg aangeboden via de Ondernemerslijn. “Wij luisteren en hebben aandacht voor de ondernemer en zijn situatie.” Anders zijn er ook de mogelijkheden om elkaar te ontmoeten en met elkaar in gesprek te gaan. Daarom is het ook zo belangrijk dat er voldoende netwerkbijeenkomsten zijn. Er kan dan met elkaar gesproken worden vanuit de situatie, met ondernemers die elkaar snappen.”

Iets anders waar CUMELA Nederland goede ervaringen mee heeft is slachtofferhulp. Dat is een instantie die begeleiding biedt op het emotionele vlak, maar ook kan helpen bij de praktische kant, wanneer bijvoorbeeld sprake is van een schadevergoeding. Dit is meteen een instantie waar de ondernemer terecht kan voor hulp aan het personeel, wanneer daar behoefte aan is.

Juridisch advies

Maar wat nu als een werk stil komt te liggen omdat er te veel weerstand is en dat eerst moet worden opgelost? Of als de ondernemer toch besluit dat het werk niet opweegt tegen het risico? Vragen die nog niet heel eenvoudig te beantwoorden zijn, zo blijkt uit het antwoord van Geralde van de Bunt, Adviseur Juridische Zaken bij CUMELA Advies.

“Juridisch gezien is vaak het uitgangspunt artikel 7:764 BW, namelijk dat alleen de opdrachtgever de aanneemovereenkomst mag beëindigen en niet de aannemer/opdrachtnemer. Dit is anders wanneer wordt gewerkt onder UAV 2012 (paragraaf 14) of UAV-GC 2005 (paragraaf 16). Dit zijn veelgebruikte algemene voorwaarden in de bouw. Onder die voorwaarden is ook de opdrachtnemer bevoegd om onder bepaalde omstandigheden de overeenkomst te beëindigen”, aldus Van de Bunt.

“In dat geval zal een afrekening volgen op basis van de opdrachtwaarde minus de besparingen voor de aannemer. De reden waarom in beginsel alleen de opdrachtgever kan opzeggen, is dat het mogelijke belang van de opdrachtgever bij niet-voortzetting van het werk groter is dan het belang van de aannemer bij de voltooiing ervan, zolang de aannemer er maar niet financieel op achteruit gaat.” Van de Bunt gaat verder. “Verder zijn de gangbare wijzen van beëindigen van een overeenkomst lastig toe te passen, omdat er in dergelijke gevallen meestal weinig tot niets te verwijten valt aan de contractuele wederpartij. Het is immers de maatschappelijke onrust die maakt dat uitvoering van het contract problemen oplevert. Een derde en daarmee geen contractspartij.”

“De wet biedt in uitzonderlijke gevallen een uitkomst met artikel 6:258 BW: ontbinding van de overeenkomst wegens onvoorziene omstandigheden”, vervolgt Van de Bunt. “De rechter kan de overeenkomst beëindigen wanneer naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de

aannemer verwacht kan worden dat de overeenkomst in stand blijft. Een gang naar de rechter is hiervoor noodzakelijk. Aan onvoorziene omstandigheden zitten wel voorwaarden verbonden, bijvoorbeeld of de maatschappelijke onrust al aanwezig was of te voorzien was op het moment van het afsluiten van het contract”, aldus Van de Bunt. Zaken die vallen onder vandalisme en bedreiging kunnen volgens haar helpen bij het onderbouwen van de onvoorziene omstandigheden.

Onrust al aanwezig?

Van de Bunt stipt meteen een belangrijk punt aan. Was de maatschappelijke onrust al aanwezig? De vraag is ook welke rol de hoofdaannemer hierin speelt en welke rol de onderaannemer zou moeten innemen. Daar gaat Spee op in. “Het is goed dat mensen maximaal investeren in communicatie. Hier is het van belang emoties te erkennen die bij de tegenstanders bestaan. Tegelijkertijd hebben alle partijen zich in onze samenleving te houden aan de democratische besluitvorming en wetgeving”, zegt Spee.

Vertaald naar de cumelabedrijven houdt dat in dat naast de technische kant van een bestek het goed is om ook inzicht te krijgen in de maatschappelijke kant. Iets wat vaak al gebeurde wanneer er bijvoorbeeld mogelijk overlast ontstaat door werkzaamheden, maar ook steeds actueler wordt bij projecten met veel weerstand, mede omdat de maatschappij zich steeds meer en op verschillende manieren laat gelden. Hier is het ook goed om te kijken hoe grotere aannemers dit contractueel geregeld hebben, omdat die vaak wel hebben geregeld wat er gebeurt als een project door weerstand van publiek wordt vertraagd.

Het is voor CUMELA Nederland onacceptabel dat bedrijven worden bedreigd. Daarom is een oproep aan de politiek gedaan om op te treden tegen het soort ontwikkelingen, waardoor bedrijven schade leiden die alleen het werk uitvoeren. Berends vreest dat wanneer dit de norm wordt vele ondernemers in de cumelasector de dupe kunnen worden van dit soort bedreigingen. “Er zijn immers vele projecten met felle voor- en tegenstanders waarop de ondernemers actief zijn. Uiteindelijk doen ze niets anders dan het uitvoeren van werkzaamheden voor opdrachtgevers die projecten uitvoeren waaraan democratisch genomen besluiten ten grondslag liggen. Daar mogen zij en hun werknemers nooit de dupe van worden.”

Voor meer informatie of een goed gesprek kan altijd contact opgenomen met de ondernemerslijn: 033 – 247 49 99

TEKST: Herma van den Pol

FOTO'S: CUMELA Communicatie